

УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ЗАВРШНОГ РАДА

САДРЖАЈ

1. ПРИПРЕМЕ ЗА ИЗРАДУ РАДА	
1.1. Избор области и теме	2
1.2. Примери истраживања	2
1.3. Етичка питања	2
1.3. Тражење литературе	3
1.4. Улога ментора	4
2. ПИСАЊЕ РАДА	
2.1. Техничка правила	4
2.2. Слике, табеле и графикони	5
2.3. Корица	6
2.4. Насловна страна	7
2.5. Начин писања	8
2.6. Страна са захвалницом	8
2.7. Сажетак	9
2.8. Садржај	10
2.9. Увод	10
3. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА	
3.1. Предмет и циљеви рада	10
3.2. Тип рада	11
3.3. Опис узорка	12
3.4. Опис инструмената	12
3.4.1. Прављење упитника	12
3.4.2. Врсте интервјуа	13
3.5. Поступак истраживања	14
3.6. Начин обраде података	14
4. ОСТАЛИ ДЕЛОВИ РАДА	
4.1. Резултати и дискусија	15
4.2. Закључак	17
4.3. Литература	17
4.4. Прилози	18
5. ПРОЦЕДУРЕ ПРИЛИКОМ ПРИЈАВЕ И ОДБРАНЕ РАДА	
5.1. Процедуре пре одбране	18
5.2. Биографија аутора	19
5.3. Одбрана рада	19
Речник мање познатих термина	19

1. ПРИПРЕМЕ ЗА ИЗРАДУ РАДА

1.1. Избор области и теме

Ово упутство је конципирано тако да постепено води студенте кроз читав процес израде завршног рада. Први корак на том путу је избор области и саме теме. Када студент одабере област нпр. Хирургија или Кинезитерапија, истовремено је одабрао и ментора односно предметног наставника. Требало би узети у обзир да сваки наставник даје одређени број тема од којих студент може одабрати једну. Уколико се исцрпе све теме, студенту остаје да потражи другог ментора. Постоји и опција да студент сам предложи тему наставнику и уколико је наставник прихвати, студент је може пријавити.

1.2. Примери истраживања

Шта све може бити тема истраживања за завршни рад? Било шта што је повезано са праксом медицинских сестара или физиотерапеута. Истраживања се могу обавити на колегама, медицинским радницима, на пацијентима, као и на здравим особама, нпр. на деци школског узраста, ученицима средње или високе медицинске школе. Ако се испитују деца школског узраста, тема би требало да буде повезана са неким њиховим знањима или ставовима, а које имају везе са здравствено васпитним радом, наставом здравствене неге, задовољством са избором професије и сл. Када су у питању колеге медицински радници, могу се испитивати комуникација, поштовање етичких начела, проблеми у раду, сагоревање, организација службе, питања ефикасности, квалитет рада, потребе стручног усавршавања и сл. Када је у питању рад са пацијентима, могу се испитивати потребе пацијената, емотивне реакције на хоспитализацију, њихове жалбе и примедбе, бол који трпе, итд. Истраживања могу бити и фокусирана на неки проблем нпр. како смањити интрахоспиталне инфекције или на сам процес здравствене неге односно рехабилитације, нпр. могу се интервјуисати колеге физиотерапеути у вези са техникама које примењују у раду са пацијентима. Све наведено су само примери могућих истраживања, а специфичних тема има бесконачно много. Могуће је радити и реплике (копије) страних истраживања на домаћем узорку, како би се поредили резултати.

1.3. Етичка питања

При изради завршног рада, потребно је водити рачуна о одређеним етичким питањима. Пре свега, потребно је знати да је плагијаризовање туђег рада, односно преузимање делова текста из стручне литературе или са интернета, без навођења аутора строго забрањено. Такође је забрањено кривотворити или измишљати податке. Када је у питању само истраживање, потребно је водити рачуна о томе да испитаници остану анонимни у тексту завршног рада, као и да су испитаници дали сагласност за учешће у истраживању (понекад се таква сагласност мора тражити од родитеља или установе која брине о испитаницима). Студент мора да прихвати одлуку испитаника да у било ком тренутку одустане од истраживања.

1.4. Тражење литературе

Када се одабере тема, задатак студента је да почне да тражи потребну литературу за писање завршног рада. Ако је студент добио тему Проблеми медицинских сестара у раду са пацијентима оболелих од кардиоваскуларних болести, део литературе биће везан за кардиоваскуларне болести, нпр. биће описан инфаркт миокарда, задаци медицинске сестре у нези и у препознавању симптома, али ће такође бити и део литературе који обухвата резултате сличних истраживања о проблемима неге оболелих од кардиоваскуларних болести у земљи или иностранству.

Студент би најпре требало да претражи школску библиотеку. Уколико не може наћи сву потребну литературу у библиотеци, студент може да потражи литературу и на следећим веб странама:

<http://scindeks.ceon.rs/Default.aspx?lang=sr>

<http://www.umsts.org/casopis.html>

<http://hrcak.srce.hr/>

<http://scholar.google.com/>

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>

<http://www.freemedicaljournals.com/>

<http://www.komorazus.org.rs/index.php?content=13>

<http://journals.lww.com/jnr-twna/pages/currenttoc.aspx>

<http://www.appliednursingresearch.org/>

<http://jrn.sagepub.com/content/current>

<http://journals.lww.com/nursingresearchonline/pages/currenttoc.aspx>

<http://www.journalofnursingstudies.com/>

<http://www.asian-nursingresearch.com/>

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/pri.v20.4/issuetoc>

<http://www.physiotherapyjournal.com/>

<http://www.iospress.nl/journal/physiotherapy-practice-and-research/>

<http://www.sciencedirect.com/science/journal/00319406/101/1>

<http://www.pedro.org.au/>

1.5. Улога ментора

Ментор има изузетно значајну улогу у свим фазама израде рада. Он саветује студента, помаже му да нађе релевантну литературу, прегледа да ли рад има све битне елементе, да ли је технички добро написан, да ли има делова који су плагијат и да ли је само истраживање добро постављено. Студент не би требало да започне спровођење истраживања без консултације са ментором.

Ментор може студенту помоћи у конципирању структуре рада, одабиру методологије, формулисању наслова и решавању одређених потешкоћа приликом спровођења истраживања.

2. ПИСАЊЕ РАДА

2.1. Техничка правила

Обим рада

Завршни рад би требало да буде написан у опсегу од 30 (тридесет) до 60 (шездесет) страна.

Фонт и други параметри

Требало би користити фонт Times New Roman величина 12, проред 1.5, са обостраним поравнањем (justify) уз маргине 2.5.

Нумерисање

Странице се нумеришу арапским бројевима у доњем десном углу (као странице у овом упутству).

Нумерисани наслови и поднаслови у раду требало би да буду величине 14 пт (болд).

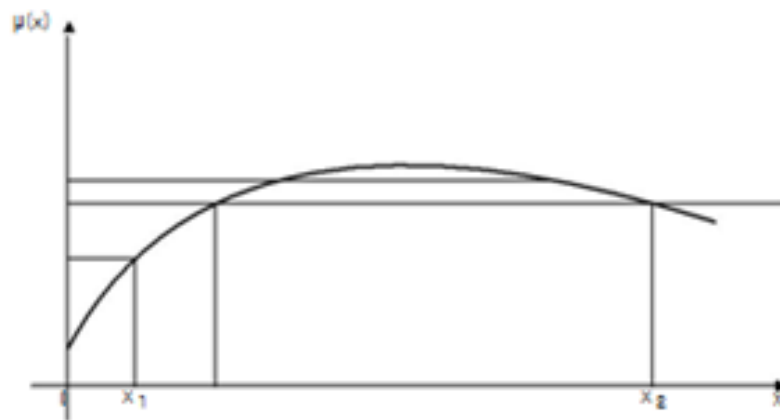
Корице и насловна страна

Корице рада треба да изгледа као пример на страни 6 овог упутства, а прва насловна страна иза корица, треба да изгледа као пример на страни 7.

Слике, табеле и графикони

Све слике и табеле морају да буду нумерисане и насловљене. Нумерисани наслови пишу се испод слика и графикона, односно изнад табела. Свака слика, табела и графикон треба да има број и назив (*italic 11*, Times New Roman). Примери су дати на страни 5 овог упутства. У тексту рада неопходно је у загради навести литературу свуда где је графички приказ преузет од другог аутора.

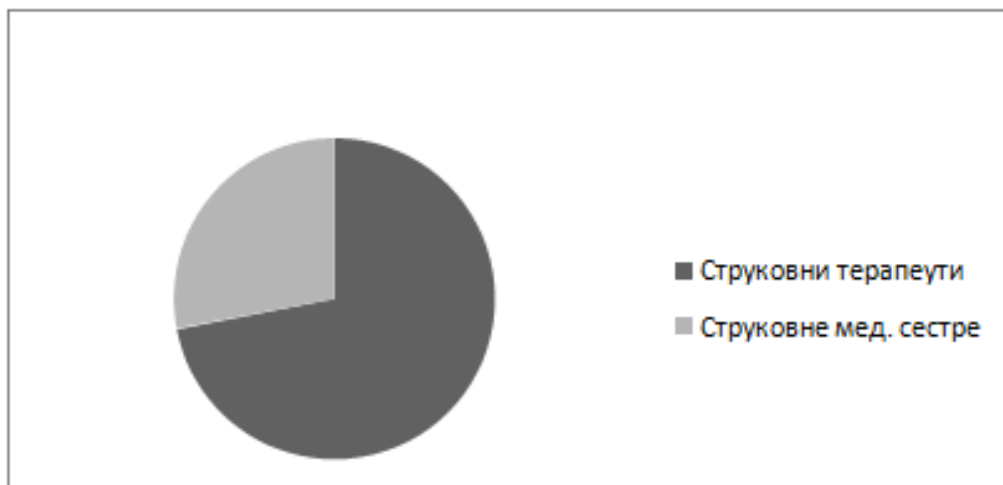
2.2. Сlike, табеле и графикони

Слика 1. Назив слике

Табела 1. Назив табеле нпр. Полна структура пушача и непушача

	Пушачи	Непушачи
Жене	22 (31.4%)	44 (68.6%)
Мушкарци	53 (75,7%)	17 (24.3%)

Графикон 1. Назив графикона нпр. Удео студената различитих усмерења

2.3. Корица

ВИСОКА МЕДИЦИНСКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ
СТУДИЈА „МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ“

ЗАВРШНИ РАД

Име и презиме

Београд, година.

2.4. Насловна страна (прва страна иза корица)

ВИСОКА МЕДИЦИНСКА ШКОЛА
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
„МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ“

**ЗАВРШНИ
РАД**

Назив теме

Предмет: Назив предмета

ментор:

Име и презиме

студент:

Име и презиме

бр. индекса: 00/00

студијски програм: Назив смера

Београд, година.

2.5. Начин писања

Рад би требало да буде написан српским књижевним језиком, а текст мора бити граматички исправан. Требало би да буде информативан за читаоца и веома јасан. Реченице не би требало да буду предугачке, не би требало понављати већ написано или уносити у рад нешто што није везано за тему истраживања. Посебно би требало избегавати:

- квантификативе без конкретног значења („безброј пута“, „стотине случајева“)
- нејасна одређења („неки тврде да...“)
- празне процене („не допада нам се“)
- арогантност („као што добро знамо“, „свако зна да...“)
- загонетно изражавање и непотребне обрте у реченици
- коришћење превеликог броја синонима за означавање истог појма
- претерану употребу страних речи и израза

Рад би требало писати у трећем лицу нпр. „Основна претпоставка овог истраживања је...“ или у првом лицу множине „У истраживању смо пошли од претпоставке...“

Глаголска времена:

- У садашњем времену требало би писати поглавља: Увод и Дискусија.
- Прошло време се употребљава у поглављима: Методологија, Резултати и Закључак.

Код описа табела и графикона најбоље је користити активни облик, нпр. „графикон бр. 3 показује...“, а у тексту користити пасивни облик нпр. „у истраживању је потврђено...“

Напомене се наводе у фусноти (величина 10 пт), испод текста на одговарајућој страни и означавају се од броја 1 па надаље.

Цитирање, парафразирање и резимирање

Правилно цитирање треба да открије ауторове изворе, не да их сакрије. Цитати пружају доказе за потврђивање или оповргавање неке идеје и дају кредибилитет раду. Цитат се ставља под знаке навода.

Поред цитирања, постоји и још начина да се у раду наведе шта су други аутори и истраживачи писали. Парафразирање је препричавање својим речима туђих реченица са циљем да се задржи основна мисао оригинала. Резимирање је сажимање оригиналног текста и исказивање главне идеје сопственим речима.

У тексту се приликом навођења референци стављају бројеви у загради нпр. „што показује да је велика смртност од кардиоваскуларних болести [1]“.

2.6. Страна са захвалницом

Након насловне стране може стајати и страна са захвалницом. Студент се може захвалити особама или установама које су му помогле при изради завршног рада. Страна са захвалницом није обавезна.

2.7. Сажетак

Сажетак (апстракт) – део у коме студент даје кратак преглед свог завршног рада (у обиму од 200 до до 300 речи), тј. даје кратак приказ резултата до којих је дошао решавајући проблематику завршног рада.

Сажетак садржи следеће елементе:

Наслов рада на српском језику

Име и презиме студента

Текст сажетка

Кључне речи: 3-5 на српском језику

У сажетку се не цитира литература, али се наводи кратак увод, метод, резултати и закључак. Проред између редова требало би да буде 1. Пример сажетка и кључних речи:

Сажетак

Многе студије потврдиле су да је сестринство, по самој својој природи, професија која сама по себи подразумева висок ниво стреса. Циља овог рада био је да се изврши идентификација и анализа стресогених фактора и процени ниво стреса на радном месту медицинских сестара у клиничко-болничким установама. Као инструмент истраживања користио се упитник Expanded Nursing Stress Scale и додатни упитник, који је сачињен за потребе овог истраживања. Стресне ситуације из психолошког радног окружења су најинтензивнији стресори у раду медицинских сестара без обзира на радно место. Потенцијално стресни фактор из физичког окружења јесте радно оптерећење, а просечне вредности овог стресног фактора високо статистички значајно се разликују у односу на радно место ($p = 0,01$). Рад медицинске сестре у окружењу у ком нема подршку непосредно претпостављених и интерпрофесионални конфликт постаје све већи проблем. Неопходно је да се унапреде услови рада (радни простор, материјална средства за рад и др.), организација рада, као и социјални односи, што се уклапа у препоруке Међународног већа медицинских сестара.

Кључне речи: медицинске сестре, психолошки стрес, радно место, радно оптерећење, упитници.

2.8. Садржај

Садржај би требало да садржи све наслове и поднаслове у поглављима. Они би требало да буду нумерисани.

2.9. Увод

Увод представља приказ теме завршног рада на основу доступне литературе. По правилу, увод не би требало да је дужи од пар страна. У њему су наведени значај рада, мотиви са писање таквог рада и кратак садржај онога о чему ће бити речи. Такође, објашњавају се основни теоријски концепти везани за завршни рад, као и резултати претходних сличних истраживања.

3. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Методолошки део завршног рада требало би да чине следећи делови:

- предмет и циљеви рада
- тип рада
- опис узорка
- опис инструмената
- начин прикупљања података
- начин обраде података

3.1. Предмет и циљеви рада

У овом делу треба прецизно написати шта је предмет истраживања. Предмет истраживања је прецизно дефинисање појаве коју истражујемо, односно дефинисање шта ће бити у фокусу рада.

Пример. *Ако се испитује „burn out“ синдром код медицинских сестара, треба написати да је предмет рада сагоревање на радном месту код медицинских сестара.*

Циљ истраживања је откривање онога што је предмет истраживања. Истраживање може имати један или више циљева. Ако рад има више циљева истраживања прво се напише шта је главни циљ истраживања.

Пример. *Главни циљ истраживања је да се утврди који све аспекти посла утичу на сагоревање код медицинских сестара. Поред тога, циљ рада биће и да се испита повезаност социодемографских карактеристика медицинских сестара (узраст, материјални статус, број година радног стажа, итд.) и сагоревања на послу.*

3.2. Тип рада

У овом делу треба написати какав је тип истраживања који се обавља. Завршни радови би требало да буду емпиријски (односно засновани на утврђеним чињеницама проистеклим из посматрања и искуства), затим дескриптивни (односно описни), а могу бити експлоративни (односно без претходних претпоставки) или могу имати хипотезе (односно претпоставке које се доносе на основу претходних истраживања, нпр. ако је америчко истраживање показало да највише сагоревају медицинске сестре које раде на психијатрији, онда се и у истраживању студента може поставити таква хипотеза, а касније резултатима потврдити или оповргнути). Сва истраживања би требало да буду неекспериментална, а ако се користи упитник односно анкета, могу се назвати и истраживања анкетног типа.

Основна подела неексперименталних истраживања је на квантитативна и квалитативна. Одабиром ове основне врсте истраживања, након одређивања циља или циљева самог истраживања, студент започиње његово конципирање.

Примери емпиријских дескриптивних истраживања:

а) **квантитативно** истраживање (нпр. анкетно истраживање запослених у Дому здравља о квалитету комуникације између запослених)

подврсте:

- акционо (примењено) истраживање (проучавање неке појаве уз мењање те исте појаве, тј. да завршни рад допринесе решавању неких проблема, нпр. смањење „сагоревања здравствених радника“ у установи)
- евалуациона студија (колико је нека уведена промена била успешна, нпр. колико је доношење правилника о обавезном пријављивању насиља у породици у здравству утицала на то колико здравствени радници обраћају пажњу на симптоме насиља)
- узрочно-компаративно истраживање (утврђивање разлика између две групе)
- корелационо истраживање (утврђивање повезаности између две појаве)
- епидемиолошка студија (анамнестичке студије повезаности између изложености некој појави и обољевању)

б) **квалитативно** истраживање (нпр. интервјуисање запослених у патронажној служби о проблемима са којима се суочавају на терену – засновано на небројчаним описним подацима)

подврсте:

- анализа садржаја (нпр. анализа транскрипта интервјуа са физиотерапевтима који раде у некој установи везано за проблеме са којима се суочавају на послу)
- анализа документације (већ записаних података нпр. у медицинским картонима)
- студија случаја (нпр. испитивање неке појаве на малом клиничком узорку пацијената, здравствена нега код неких ретких обољења)

Пример. Ако испитујемо повезаност начина исхране и јављања кардиоваскуларних болести, уз коришћене упитника који испитује шта све испитаници конзумирају од хране и јављање различитих тегоба које указују на кардиоваскуларна обољења, онда ћемо написати да је у питању неекспериментално корелационо истраживање анкетног типа.

3.3. Опис узорка

На почетку треба да се наведе која је врста узорка на коме је спроведено истраживање. Најчешћа подела узорка је на случајне и неслучајне. Случајни узорак се формира тако што се на основу податка о укупном броју неке популације која се испитује направи план узорковања који даје једнаку вероватноћу сваком члану скупа да буде изабран.

Много чешће се у истраживањима посебно завршним радовима користи неслучајни узорак, односно његов најпознатији облик - пригодни узорак. То је узорак испитаника који је на дохват руке, до кога је лако доћи, а који има карактеристике групе која је у фокусу истраживања. Приликом описа узорка треба навести на колико испитаника ће бити спроведено истраживање (број испитаника који ће бити укључен у истраживању). Приликом писања завршног рада треба описати узорак према одређеним карактеристикама за које имамо податке (пол, узраст, ниво образовања, материјални и радни статус испитаника, итд.).

Пример. Узорак у истраживању је био погодан. Испитано је 128 пацијената који су смештени на Клинику за плућне болестина ВМА. У узорку је било 68 мушких и 60 женских испитаника. Посматрано према старосној структури, у узорку је било 23 испитаника старости од 18-30 година, 55 испитаника старости 31-60 година и 50 испитаника старости преко 60 година.

3.4. Опис инструмената

Уколико се у истраживању користи упитник (анкета) треба написати да ли га је конструисао сам студент или је преузет од неког другог истраживача. Ако се у истраживању користи инструмент који је преузет, треба навести пун назив инструмента, име аутора и годину када је инструмент креиран или када је приказан у оквиру чланка или неког другог писаног материјала. Такође, требало би дати информацију колико је питања (или ставки) у инструменту.

Пример. За испитивање сагоревања медицинских сестара на радном месту користиће се Скала сагоревања на послу – ССП; Петровић, 2015. У питању је петостепена скала Ликертовог типа која садржи 12 ставки. Испитаници процењују у којој мери су присутне различите манифестације сагоревања код њих на скали од 1 (нимало) до 5 (веома много). Виши скор на скали говори о већем сагоревању на послу.

У случају да студент користи технику интервјуа, требало би у овом делу да напише која питања је користио приликом интервјусања својих испитаника.

3.4.1. Прављење упитника

Упитник је техника заснована на вербалној писменој комуникацији. Лак је за задавање, али се мора обратити пажња на то да се инструкције за попуњавање јасно дају, као и да су испитаници писмени и способни да га попуне (познавање језика, добар вид, итд.). Испитаници би требало да добију упутство (писмено или усмено) за попуњавање анкете. Требало би правити релативно кратке анкете, јер су дуге заморне, а циљ је одржати мотивацију испитаника. Питања не смеју бити нејасна или

3.5. Поступак истраживања

У овом делу треба описати како су прикупљени подаци. Конкретно, треба навести где је урађено истраживање, каква је била сама процедура приликом задавања упитника испитаницима, колико је у просеку трајало попуњавање упитника од стране испитаника и какви су били услови за спровођење истраживања. Дакле, описује се поступак спровођења истраживања.

Пример. Истраживање је спроведено у периоду од 10. маја до 20. јула 2015. године у Дому здравља Раковица. Аутор (студент) је пре задавања упитника, усмено информисао испитанике о циљу испитивања и дао им инструкције о начину попуњавања упитника. Испитаницима је загарантована анонимност, а пристајање за учешће у истраживању сматрано је као давање информисане сагласности. Услови за попуњавање упитника су били адекватни и просечно време попуњавања анкете је било око 30 минута.

3.6. Начин обраде података

Овај део је предвиђен за информације о томе како су обрађени подаци прикупљени у истраживању. Анализа података може да буде квантитативна и квалитативна. Квантитативна анализа података служи да се бројевима одреде резултати истраживања, док је квалитативна анализа предвиђена за анализу текстуалног материјала који није измерен преко бројева. Често се приликом анализе података истраживања користе и квалитативна и квантитативна анализа.

Примера ради, ако смо питали испитанике пушаче *Да ли сте размишљали да оставите пушење?* и *Зашто мислите да би требало?*, одговоре би анализирали и квантитативно и квалитативно. Квантитативном анализом би добили укупан број испитаника који су размишљали да оставе пушење (преко одговора на прво питање), а квалитативном анализом би сагледали одговоре на питање зашто, сврставањем у шире категорије свих одговора које смо добили од испитаника (анализом одговора на друго питање). Дакле, одговоре на питања отвореног типа анализирамо квалитативно.

Пример квантитативне анализе. У испитаном узорку било је 103 испитаника (66.5%) који су рекли да су размишљали да оставе оставили пушење, док је 52 испитаника (33.5%) рекло да никад није размишљало о томе.

Пример квалитативне анализе. Испитаници су најчешће као разлоге за евентуални престанак пушења наводили бригу о сопственом здрављу, о здрављу укућана, о материјаној уштеди, о очувању животне средине, итд.

Ако је питање било формулисано као скала процене, одговоре ћемо анализирати квантитативно, користећи аритметичке средине.

Пример. Медицинске сестре су се у нашем узорку у већој мери слагале са законом о забрани пушења цигарета ($AC = 3.42$) у односу на бабице ($AC = 2.78$).

Приликом писања завршног рада потребно је написати шта је све од статистичких анализа коришћено у обради података и да ли је за анализу коришћен неки статистички програм. Најчешће коришћена мера је дескриптивна анализа. Дескриптивна анализа

података подразумева израчунавање учесталости (фреквенција) и постотака одговора испитаника на свако питање, као и аритметичке средине. Циљ дескриптивне статистике јесте да мноштво података који се добију упитником сумира и прикаже у прикладној форми (у табелама и графиконима).

Пример. За обраду података коришћене су мере дескриптивне статистике: фреквенце, проценти и аритметичка средина.

Обраду података могуће је урадити и без коришћења статистичког програма, зависно од тога шта се анализира. Ако се жели добити податак о броју испитаника који су на неко питање из упитника одговорили потврдно и оних који нису, могуће је урадити и без коришћења статистичког програма, тако што се из упитника „пешке“ извуку сви одговори „да“ и сви одговори „не“.

И код квалитативне анализе можемо збројити одговоре који су слични и затим процентуално изразити те одговоре.

Пример. На питање отвореног типа „Шта Вам представља највећи проблем у раду?“ испитаници су у највећој мери давали одговор „свађе у колективу“ (56%), „оговарања“ (23%) и нестручност колега (12%)...

4. ОСТАЛИ ДЕЛОВИ РАДА

4.1. Резултати и дискусија

У овом поглављу наводе се главни резултати рада добијени током реализације истраживања. Резултати се приказују табеларно или графички, као и коришћењем одговарајућих слика. Сваку слику, табелу или графикон потребно је образложити.

Пример 1. Подаци о старости испитаника који су на болничком лечењу у А блоку Клинике за инфективне болести

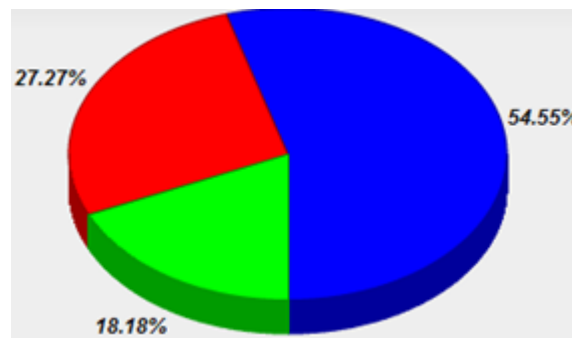
Опис табеле: Подаци из табеле бр. 1 показују да је највише испитаника из старосне категорије од 18 до 30 година – 57 (34,8%). Затим следе испитаници који припадају старосној категорији од 31 до 40 година – 36 (22%), од 41-50 година – 32 (19,5%) и од 51-60 година – 28 (17,1%) испитаника. Из старосне категорије од 61-70 година било је 9 (5,5%) испитаника, док је најмање испитаника било из старосне категорије преко 70 година – 2 (1,2%) испитаника.

Старост	Број	Процент
18-30 година	57	34,8%
31-40 година	36	22,0%
41-50 година	32	19,5%
51-60 година	28	17,1%
61-70 година	9	5,5%
преко 70 година	2	1,2%
Укупно	164	100,0%

Табела 1. Старост испитаника

Пример 2. Ако смо испитанике (пацијенте) питали колико су задовољни понашањем и љубазношћу медицинских сестара према њима и у оквиру питања им понудили три одговора а) веома сам задовољан; б) просечно сам задовољан; и в) нисам задовољан, на укупном броју испитаника добићемо дистрибуцију коју можемо приказати графиком. Резултате из графика ћемо интерпретирати на следећи начин:

Опис графика: Подаци из графика бр. 1 показују да је већина испитаника веома задовољна понашањем и љубазношћу медицинских сестара (54,5% испитаника). Поред тога, 27,7% испитаника је рекло да су просечно задовољни, а свега 18,18% испитаника је рекло да нису задовољни понашањем и љубазношћу медицинских сестара према њима.

Графикон 1. Задовољство испитаника понашањем и љубазношћу медицинских сестара

Да би се у завршном раду тврдило да постоје неке значајне разлике између група морају се радити статистички тестови (нпр. т-тест, хи квадрат тест).

Уколико се само прорачунавају проценти и аритметичке средине, онда се може тврдити само да је у том конкретном испитаном узорку нпр. више бабица него медицинских сестара рекло да им смета понашање пацијената. Дакле, не може се тврдити да бабицама генерално више смета понашање пацијената.

За израчунавање процената користан је веб сајт:

<http://www.percentagcalculator.net/>

За израчунавање аритметичких средина користан је веб сајт:

<http://www.calculatorsoup.com/calculators/statistics/mean-median-mode.php>

Овај део завршног рада подразумева и анализу добијених резултата истраживања. Приликом приказа резултата истраживања најважније је да се резултати доведу у везу са полазним претпоставкама истраживања (уколико их је било) и установи да ли их добијенти резултати потврђују или оповргавају. Поред тога, важно је да се добијени подаци доведу у везу са са подацима сличних истраживања, као и са полазним теоријским основама.

Пример. Резултати су показали да су медицинске сестре које раде у психијатријским тимовима у највећем проценту депресивне. Исто је добијено и у истраживању спроведеном у САД [5]. *

* број 5 у загради је пример ознаке за референцу у литератури.

4.2. Закључак

У закључку се сажимају најважнији резултати завршног рада. По правилу закључак не би требало да буде дужи од две стране. Закључак може садржати и предлог мера. Студент може да предложи конкретне мере за унапређивање праксе или решавање неког конкретног проблема, на основу резултата свог истраживања.

4.3. Литература

Овај део рада садржи списак књига, чланака из часописа, радова из зборника радова, интернет страница и других извора које је користио студент. У списку литературе референце се ређају по бројевима тј. по редоследу како су поменути у тексту рада. Забрањено је стављати у списак литературе оне референце које нису заиста коришћене у писању рада. Приликом састављања списка литературе користи се ванкуверски метод (а референце на енглеском пишу се на латиници):

ПРИМЕР ЗА РАД У ЧАСОПИСУ:

[1] Ракић С. Едукација медицинских сестара у тимовима породичне медицине из области управљања променама. Инспириум. 2014; 4(11): 4-8.

Презиме аутора и прво слово имена. Наслов чланка. Назив часописа. Година публикације; број волумена (број свеске): бројеви страница.

ПРИМЕР ЗА КЊИГУ:

[2] Lachman V. Applied Ethics in Nursing. 2nd ed. New York: Springer; 2002.

Презиме аутора и прво слово имена. Назив књиге. Број едиције. Место издавања: Издавач; Година.

ПРИМЕР ЗА РАД У ЗБОРНИКУ:

[3] Марковић А, Петровић С. Улога медицинске сестре у тиму. У: Станковић, Р, уредник. Измишљена књига о сестринству. Београд: Књиготека; 2003. с. 93-111.

Презиме аутора и прво слово имена. Назив рада (поглавља). У: Презиме и прво слово имена уредника, уредник. Назив књиге. Место издања: Издавач; Година. Стране.

ПРИМЕР ЗА ЧЛАНАК СА ИНТЕРНЕТА:

[4] Давидов-Кесар Д. Физиотерапеути нису масери [Internet]. Београд: Политика; 2012. Доступно на: <http://www.politika.rs/scc/clanak/232516/Fizioterapeuti-nisu-maseri>

Презиме аутора и прво слово имена. Назив странице [Internet]. Место издања: Издавач; Година. Доступно на: линк веб странице.

Напомена: Када нису познати сви подаци о веб страници, навести оне податке који су познати.

4.4. Прилози

Прилози се стављају на сам крај рада после списка коришћене литературе. Прилози могу садржати коришћене упитнике или питања коришћена у току интервјуа, а могу садржати и додатне резултате који нису приказани у самом раду јер нису повезани са циљевима истраживања, а аутор сматра да су занимљиви и да би требало да се нађу у прилозима.

5. ПРОЦЕДУРЕ ПРИЛИКОМ ПРИЈАВЕ И ОДБРАНЕ РАДА

5.1. Процедуре пре одбране рада

Одбрана завршног рада може се пријавити Комисији за припрему одбрана завршних радова од 1. до 5. у следећим месецима: новембар, децембар, фебруар, март, април, мај, јун и јул, односно од 15. до 20. у јануару и септембру. Подразумева се да је приликом пријаве предлога теме, та тема прошла Наставно веће. Наставна већа одржавају се најмање четири пута годишње. Студент не може приступити изради завршног рада ако она није прошла Наставно веће.

Пре него што се обрати Комисији која припрема одбране завршних радова, студент мора:

1. Добити одобрење од ментора који ће му потврдити да је завршни рад задовољавајућег квалитета.
2. Направити једну тврдокоричену копију рада и послати електронску копију на е-мејл: komisijazapripremu@mmilankovic.edu.rs
Такође, једну копију би требало донети нарезану на ЦД-у.
3. Написати кратку биографију у трећем лицу, коју ће председник Комисије прочитати пре него што се приступи одбрани завршног рада.
4. Измирити све финансијске обавезе према школи, укључујући и плаћање таксе за одбрану завршног рада.
5. Вратити позајмљене књиге из библиотеке Школе.
6. Написати назив свог завршног рада у одговарајућој колони у индексу (код већине нових индекса та колона се налази на страни 78).
7. Доставити Комисији потврде о успешно завршеним клиничким праксама и дневник за летњу клиничку праксу (уколико то није раније урађено).
8. Узети оригинал сведочанства и диплому из средње школе (уколико су оригинали достављени приликом уписа) и оставити Школи само оверене копије тих докумената.

Када студент обави претходно наведено, обраћа се поменутој Комисији која припрема одбране и која ће спровести даљу процедуру и обавестити га о датуму и времену одбране рада. Тој Комисији предаје: индекс, биографију, ЦД и тврдокоричени завршни рад. Све се то предаје најмање 7 дана пред одбрану. Такође, одбрана завршног рада се заказује најраније 7 дана након задњег положеног испита.

5.2. Биографија аутора

Биографија аутора (студента) пише се у трећем лицу јединине. Њу председник комисије за одбрану чита пре одбране завршног рада. Биографија не би требало да буде преопширна.

Пример. Петра Петровић рођена је 10. маја 1988. у Београду. Завршила је основну школу „Змај Јова Јовановић“ и средњу медицинску школу. Након тога уписала је Високу медицинску школу „Милутин Миланковић“. Радила је у Институту за мајку и дете, Градској болници, а сада ради у Дому здравља Вождовац на одељењу медицине рада. Удата је и мајка је једног детета. Познаје енглески и норвешки језик. Током каријере представила је два рада на научним скуповима медицинских сестара.

5.3. Одбрана рада

На одбрану студент мора донети презентацију у програму Powerpoint (максимум 20 слајдова), којаће олакшати излагање рада. Одбрана је јавна, односно на њу се могу позвати гости. Излагање студента не би требало да траје дуже од 15 минута. Након тога чланови трочлане комисије постављају питања кандидату. Приликом израде презентације, студент би требало да се највише фокусира на своје истраживање. Слајдови не би требало да садрже превише текста. Уколико студент не одбрани завршни рад, мора одабрати другу тему и проћи кроз целу процедуру поново.

Речник мање познатих термина:

Аритметичка средина – појам из статистике. Она се рачуна за скуп бројева као количник збира чланова и броја чланова скупа.

$$x = \frac{x_1 + \dots + x_n}{n}$$

Друштвено пожељни одговори – искривљени односно улепшани одговори испитаника, до којих долази јер се људи желе приказати у најбољем светлу.

Интерпретација – тумачење тј. објашњавање неког податка.

Плагијат – чин присвајања или копирања туђег писаног рада у свој рад, делимично или у целости.

Скала процене – техника постављања питања, користи се нпр. када се жели измерити интензитет нечијег става, степен слагања са нечим, фреквенција неког понашања. Формулише се тако да постоји нека градација и да на лествици испитаник заокружује у којој мери се слаже или у којој мери се понаша на неки начин...